

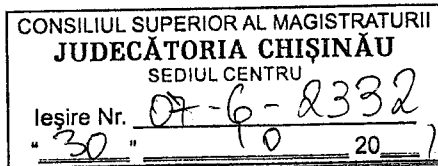
REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
(sediul Centru)

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
(office Centre)

mun. Chișinău, bul. Ștefan cel Mare și Sfint, 162
Republica Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27 27 40,
tel./fax (+373 22) 27 27 40, e-mail: jcc@justice.md

Chisinau city, Ștefan cel Mare și Sfint, 162 avenue
Republic of Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27 27 40,
tel./fax (+373 22) 27 27 40, e-mail: jcc@justice.md

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu 28

Prin prezenta, Judecătoria Chișinău (sediul Centru), vă expediază sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, în cadrul judecării cauzei penale în privința lui Feraru Serghei Nicolae, care se învinuiește de comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) CP al Republicii Moldova.

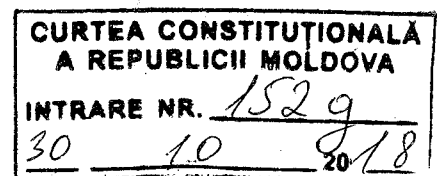
La necesitate se va expedia cauza penală în original.

Anexe:

- Încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din data de 15 octombrie 2018;
- Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate al sintagmei : "...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile....", din dispoziția articolului 190 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, cu modificările operate prin legea nr. 179 din 26.07.2018, publicată în Monitorul Oficial din 17.08.2018;
- Copia rechizitoriului în privința lui Feraru Serghei Nicolae;

Judecătorul,
Judecătoriei Chișinău (sediul Centru)

Victor Sandu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE PRIVIND EXCEȚIA DE
NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a)
și lit.g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume Sandu   2. Prenume Victor

3. Funcția: *Judecător în cadrul Judecătoriei Chișinău (sediul Centru)*

4. Adresa mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare 162, bir. 507

5. Tel./fax TEL: 022 27 50 26, FAX: 022 27 27 40

6. Numele și prenumele reprezentantului* .....

7. Ocupația reprezentantului .....

8. Adresa reprezentantului.....

9. Tel.....

10. Fax .....

11. ....

* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării.

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și obligațiile dumneavoastră.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12. Prezenta sesizare vizează neconstituționalitatea conținutului sintagmei: "...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile...", din dispoziția articolului 190 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, cu modificările operate prin legea nr. 179 din 26.07.2018 publicată în Monitorul Oficial din 17.08.2018.

Excepția de neconstituționalitate este ridicată în cadrul cauzei penale de învinuire a lui Feraru Serghei în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(1) Cod penal, aflată în procedura judecătorului Judecătoria Chișinău (sediul Centru), Victor Sandu. Conținutul prevederilor contestate este următorul: Articolul 190 al. 1) din Codul penal al Republicii Moldova prevede răspundere penală pentru escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile.

Consider că, textul sintagmei : "...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile...", contravine următoarelor prevederi din Constituția Republicii Moldova:

Art. 4 din Constituția RM, „(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. (2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”;

Art. 7 din Constituția RM, „Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”;

Art. 8 alin.(1) din Constituția RM, „ Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional”;

Art. 16 din Constituția RM, „ (1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, tară deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Art. 20 alin.(1) din Constituția RM., „ Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.”

Art. 21 din Constituția RM., „ Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale. ”

Art. 22 din Constituția RM., „ Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos. ”

Art. 23 din Constituția RM., „(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică. (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative. ”

Art. 26 alin.(1) din Constituția RM. „ Dreptul la apărare este garantat.”

Art. 54 alin.(1) din Constituția RM, „în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.”.

Art. 114 din Constituția RM, „Justiția se desfășoară în numele legii numai de instanțele judecătorești.”.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13. La data de 09.10.2018, la Judecătoria Chișinău (sediul Centru) a parvenit cauza penală de învinuire a lui Feraru Serghei Nicolae, învinuit în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(5) Cod penal.

La data de 12.10.2018, prezenta cauză a fost repartizată în mod aleatoriu prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, Judecătorului Judecătoriei Chișinău (sediul Centru), Victor Sandu ceea ce se confirmă prin fișa de repartizare anexată la materialele dosarului.

Conform actului de învinuire, inculpatul Feraru Serghei, se învinuiește în aceea că în perioada anilor 2013 - 2014, având intenția dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința naturii, calității substanțiale ale obiectului, părților actelor juridice anulabil, care urma a fi încheiate prin comportamentul viclean al acestuia, a alcătuit un plan infracțional bine determinat în acest sens. Ulterior, profitând de faptul că anterior de mai multe ori a procurat prin intermediul companiei de leasing automobile și astfel și-a format o reputație ca persoană ce respectă clauzele contractuale, acționând conform planului, în scopul de reda un aspect legal al acțiunilor sale, sub pretextul procurării în leasing a unor automobile de lux, a încheiat personal sau prin intermediul unor persoane pe care i- a dus în eroare, mai multe contracte de procurare a automobilelor prin intermediul companiilor de leasing. Apoi, după obținerea automobilelor conform contractelor de leasing financiar, contrar prevederilor din contractul de leasing financiar care interzice persoanei să vândă, să transmită, să pună în gaj unitatea de transport, le-a înstrăinat unor terțe persoane.

Astfel, în perioada lunii august 2013, fiind în relații de prietenie cu Visan Sergiu, administratorul companiei „Interauto Grup” l-a convins pe acesta precum că dorește să procure de la el în condiții de leasing financiar cu achitarea avansului în mărime de 25 % din costul automobilului și cu achitarea lunară a ratelor stabilite, automobilul de model ”Porsche Cayenne” cu n.î. CQY 295, VIN code WP1ZZZ92ZELA87084. Fiind convins de către Feraru Serghei, la data de 30.08.2013, Visan Sergiu a încheiat contractul de leasing financiar nr. FL-3-2694 cu compania „MAIB Leasing” SA prin care a procurat automobilul „Porsche Cayenne” cu n.î. CQY-295, cu valoarea de 153050 euro, pe care ulterior, după ce a primit suma de avans în mărime de 17900 euro, conform actului de primire predare a unității de transport din 14.10/2014, a transmis acest automobil lui Feraru Serghei, care cu automobilul menționat s-a deplasat în or. Odesa, Ucraina, unde l-a înstrăinat ilegal unor terțe persoane. Astfel, lui Visan Serghei i-a fost cauzat un prejudiciu material în proporții deosebit de mari, în sumă de 135150 euro, care conform cursului oficial al BNM la data respectivă constituie suma de 2 523 250,5 lei.

Tot el, în circumstanțe similare, la 12.11.2014, pe teritoriul mun. Chișinău, str. Tighina 49/4, a încheiat contractul de leasing financiar nr. FL-0527 cu compania „Finance Leasing Compania” SRL, prin care a procurat automobilul „Range Rover Evoque”, n.î. CQZ 514, VIN code SALVA2BE6CH625749, cu valoarea 544910,00 lei, pentru care a achitat în avans suma de 97708 lei, iar ulterior urma să achite lunar ratele pentru stingerea creditului.

După obținerea automobilului menționat, Feraru Serghei s-a deplasat cu acesta pe teritoriul Ucrainei, orașul Odesa, unde a înstrăinat ilegal automobilul unor terțe persoane, cauzându-i astfel proprietarului un prejudiciu material în proporții deosebit de mari în valoare de 447202 lei.

Tot el, în circumstanțe similare, la 26.11.2014, pe teritoriul mun. Chișinău, str. Tighina 49/4, a încheiat contractul de leasing financiar nr. FL-0532 cu compania „Finance Leasing

Compania” SRL, prin care a procurat automobilul BMW X6, n.î. KXM-1, VIN code WBSGZ01060L589047, cu valoarea 68862,54 euro, care conform cursului oficial al BNM la data respectivă constituie echivalentul sumei de 1286352,24 lei, pentru care ulterior urma să achite lunar ratele pentru stingerea creditului.

După obținerea automobilului menționat Feraru Serghei s-a deplasat cu acesta pe teritoriul Ucrainei, orașul Odesa, unde l-a înstrăinat ilegal unor terțe persoane, cauzându-i astfel proprietarului un prejudiciu materiale în proporții deosebit de mari.

Tot el, în circumstanțe similare, împreună și după o înțelegere prealabilă cu concubina sa, Ursu Valentina, cu care conform planului criminal alcătuit a împărțit în prealabil rolurile, în perioada anului 2014, fiind în relații de prietenie cu Bobeica Ioana, pentru a intra în încrederea acesteia, într-o perioadă mai îndelungată de timp, în scopul procurării pentru aceasta a unui automobil de lux la un preț mai mic decât pe piață, s-au înțeles cu ea să-i înstrăineze automobilul pe care-l deținea aceasta, în schimb transmitându-i pentru a se folosi pe perioade scurte mai multe automobile. Pe parcurs, Bobeica Ioana fiind dusă în eroare de către Feraru Serghei și Ursu Valentina privind intențiile sale, a fost rugată de către aceștia de a încheia un contract de leasing financiar privind procurarea unui automobil de model „BMW X6” pentru vânzarea ulterioară la un preț mai mărit. Ca urmare a solicitării lui Feraru Serghei și Ursu Valentina, la data de 07.07.2014, pe teritoriul mun. Chișinău, str. Tighina 49/4, Bobeica Ioana, a încheiat contractul de leasing financiar nr. FL-0470 cu compania „Finance Leasing Compania” SRL, prin care a procurat automobilul „BMW X6” cu n.î. KXM-8, VIN code WBSGZ01050L999841 la prețul de 90638,78 euro, care conform cursului oficial al BNM la data respectivă constituie echivalentul sumei de 1733 919,86 lei.

Mai apoi, Feraru Serghei, cu scopul de ai reduce vigilența părții vătămate Bobeica Ioana, a primit de la ea automobilul susmenționat sub pretextul că urmează să-l înstrăineze, iar în schimb i-a transmis în folosință temporară un alt automobil, iar după un timp i-a restituit automobilul menționat.

În luna octombrie 2014, în mun. Chișinău, Feraru Serghei, sub pretextul precum că are în mun. Bălți un cumpărător real pentru automobilul „BMW X6” cu n.î. KXM-8 a primit acest automobil de la Bobeica Ioana, care a fost determinată de ai transmite automobilul primului și de către Ursu Valentina, după ce acest automobil a fost transportat în or. Odesa, Ucraina unde a fost înstrăinat ilegal unor terțe persoane. Părții vătămate i-a fost cauzată un prejudiciu material în valoare totală de 1 733 919,86 lei.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, Feraru Serghei Nicolae este învinuit de comiterea infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod Penal, escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor prin inducerea în eroare a unor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința naturii, calității substanțiale ale obiectului, părților actelor juridice anulabil, închiderea acestora fiind determinată de comportament viclean, care au produs daune în proporții deosebit de mari.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

14. Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității: a sintagmei:”...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile...”, din dispoziția articolului 190 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, cu modificările operate prin legea nr. 179 din 26.07.2018 publicată în Monitorul Oficial din 17.08.2018.

Instanța reține că, unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept îl constituie principiul legalității. Preeminența dreptului se asigură prin întreg sistemul de drept, inclusiv prin normele penale, acestea caracterizându-se prin anumite trăsături proprii, distincte în raport cu alte categorii de norme, ce se diferențiază între ele prin caracterul și structura lor, prin sfera de incidență.

Relevant și de menționat este și faptul că „preeminența dreptului în materie penală exprimă printre altele asigurarea legalității infracțiunilor și pedepselor; inadmisibilitatea aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, în special, prin analogie”.

Astfel, incriminarea faptelor în legile penale, stabilirea pedepsei pentru ele, precum și alte reglementări, se întemeiază pe rațiuni de politică penală. Astfel, legea penală constituie un ansamblu de reguli juridice, formulate într-o manieră clară, concisă și precisă.

Or, calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea *securității raporturilor juridice* și ordonarea eficientă a relațiilor sociale.

Instanța observă că, potrivit art. 6 CEDO, noțiunea de „acuzăție în materie penală” este distinctă de noțiunea „drepturi și obligații cu caracter civil”.

Art. 190 al. 1) din Codul penal al Republicii Moldova prevede răspundere penală pentru escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile.

Astfel, instanța observă că, principiul nevinovăției consfințit în Constituție constituie o regulă a probatoriului prin postulatul *in dubio pro reo*. Incriminarea cărorva fapte urmează a fi adaptată prin norme foarte clare, pentru a evita arbitrarul sau criteriile prea vaste de apreciere a pericolului persoanei al cărei arest se solicită.

Obligațiile pozitive în virtutea Convenției Europene a Drepturilor Omului, despre care menționăm, nu au o definiție comună generată de normele Convenției Europene, însă pentru Judecătorul european, obligațiunile pozitive se caracterizează, în primul rând prin faptul că ele cer în mod concret de la autoritățile naționale să ”ia măsurile necesare” pentru salvagardarea unui drept sau încă mai precis ”să adopte măsuri rezonabile și adecvate pentru a proteja drepturile individului”.

Astfel, Curtea relevă că acest principiu presupune, prin definiție, că orice persoană este prezumată nevinovată atât timp cât vinovăția sa nu este stabilită în conformitate cu legea. Privită ca o garanție procedurală în contextul unui proces penal, prezumția de nevinovăție impune

exigențe în privința sarcinii probei (*Barberà, Messegué și Jabardo v. Spania*, 6 decembrie 1988, § 77; *Telfner v. Austria*, 20 martie 2001, § 15), a prezumțiilor legale de fapt și de drept (*Salabiaku v. Franța*, 7 octombrie 1988, § 28; *Radio France și alții v. Franța*, 30 martie 2004, § 24), a dreptului de a nu se autoincrimina (*Saunders v. Marea Britanie*, 17 decembrie 1996, § 68; *Heaney și McGuinness v. Irlanda*, 21 decembrie 2000, § 40) și a afirmațiilor premature din partea instanței de judecată sau din partea altor funcționari publici, cu privire la vinovăția inculpatului (*Alenet de Ribemont v. Franța*, 10 februarie 1995, §§ 35-36; *Neštkák v. Slovacia*, 27 februarie 2007, § 88).

În cauza *Alenet de Ribemont c. Franței* (hotărârea din 10 februarie 1995) Curtea constată că prezumția de nevinovăție, consacrată în § 2 art. 6, se numără printre elementele unui proces echitabil, astfel cum este acesta prevăzut în § 1 art. 6. Prezumția este încălcată dacă o decizie judiciară privind o persoană acuzată reflectă opinia că aceasta este vinovată, înainte ca vinovăția să fi fost dovedită în prealabil. Este suficient, chiar și în absența unei constatări formale, ca o argumentație să sugereze că instanța îl consideră pe acuzat ca fiind vinovat. Curtea apreciază că încălcarea prezumției de nevinovăție se poate face nu numai de către o instanță, ci și de către alte autorități publice.

Instanța reține că prevederile prezentei sesizări și anume a sintagmei art. 190 al.(1) Cod Penal „...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile...”, din dispoziția articolului 190 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, cu modificările operate prin legea nr. 179 din 26.07.2018 publicată în Monitorul Oficial din 17.08.2018, este lipsită de previzibilitate și claritate, și încalcă articolul 22 din Constituție, care stabilește că nimeni nu poate fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care în momentul comiterii nu constituiau un act delictuos.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene, art.7 § 1 din Convenția Europeană, care consacră principiul legalității incriminării și pedepsei (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), pe lângă interzicerea, în mod special, a extinderii conținutului infracțiunilor existente asupra unor fapte care, anterior, nu constituiau infracțiuni, prevede și principiul potrivit căruia legea penală nu trebuie interpretată și aplicată extensiv în defavoarea acuzatului, de exemplu, prin analogie.

În jurisprudența sa, Instanța Europeană a menționat că persoana este în drept să cunoască, în termeni foarte clari, ce acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală (*cauza Kokkinakis contra Greciei din 25 mai 1993*). Atunci când un act este privit ca infracțiune, judecătorul poate să precizeze elementele constitutive ale infracțiunii, dar nu să le modifice, în detrimentul acuzatului, iar modul în care el va defini aceste elemente constitutive trebuie să fie previzibil pentru orice persoană consultată de un specialist (*cauza X. contra Regatului Unit din 7 mai 1982*).

În același timp, având în vedere principiul aplicabilității generale a legilor, Curtea Europeană a reținut că formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile standard de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. Astfel, numeroase legi folosesc, prin forța lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, a căror interpretare și aplicare depind de practică. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept, există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Nevoia de elucidare a punctelor neclare și de adaptare la circumstanțele schimbătoare va exista întotdeauna. Deși certitudinea în redactarea unei legi este un lucru dorit, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă, or, legea trebuie să fie capabilă să se

adapteze schimbărilor de situație. Rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (Hotărârea din 22 noiembrie 1995, pronunțată în Cauza S.W. împotriva Regatului Unit).

Instanța apreciază că, dispoziția de blanchetă cuprinsă la art. 190 alin.(1) C. penal al Rep. Moldova, nu precizează elementele care pot identifica dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate -”...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile....”.

Aceasta, fără a descrie semnele concrete ale infracțiunii, face trimitere la alte acte normative (cu caracter nepenal) pentru aflarea conținutului acesteia.

Cu referire la dispozițiile de blanchetă în legea penală, în Hotărârea nr. 25 din 13 octombrie 2015, Curtea a menționat: „63. [...] existența dispozițiilor de blanchetă în normele penale constituie o expresie a procesului obiectiv de reglementare normativă, fiind o modalitate specială de formulare a reglementărilor juridico-penale; 64. Fără a contesta principiul codificării legii penale, recurgerea la dispozițiile de blanchetă în Codul penal asigură stabilitatea legii penale, astfel încât conținutul acesteia să nu fie direct proporțional cu frecvențele modificări ale actelor normative subsecvente, precum și legătura sistemică cu alte acte normative aplicabile.”

Suplimentar, în vederea aprecierii caracterului nepenal, iar în speță a caracterului civil a sintagmei invocate, instanța va menționa că, potrivit art. 195 din Codul Civil al Republicii Moldova, *actul juridic civil este „manifestarea de către persoane fizice și juridice a voinței îndreptate spre nașterea, modificarea sau stingerea drepturilor și obligațiilor civile”*.

Pentru a putea beneficia de consecințele așteptate de la actul juridic încheiat, trebuie de remarcat faptul că legislația civilă instituie anumite cerințe legale cu privire la forma acestuia, și, care, în cazul neconformării lor, sunt capabile să influențeze efectele actului juridic încheiat.

Subsidiar, art. 208 alin. (1) din Codul Civil menționează prevederea generală conform căreia *„actul juridic poate fi încheiat verbal, în scris sau în formă autentică”*. Regula este că pentru a încheia un act juridic este suficientă simpla manifestare a voinței, chiar și în forma verbală, pentru ca părțile să fie ținute la executarea obligațiilor astfel asumate. Excepția de la regulă fiind situațiile expres menționate de lege în care se solicită forma scrisă sau autentică.

Conform art. 209 alin. (2) din Codul Civil, *„actul juridic care se execută chiar la încheierea lui poate fi încheiat verbal”*.

Deci, simplul acord verbal încheiat între părțile contractante este capabil să producă efectele juridice dorite de acestea (de exemplu, la încheierea contractului de vânzare-cumpărare a produselor alimentare cu consumatorii, contractului de transport, contractului de agenție etc. – acte juridice care se execută la momentul încheierii lor și a căror valoare să nu depășească suma de 1.000 de lei).

În cazul în care, conform legii sau înțelegerii între părți, actul juridic trebuie încheiat în scris, el poate fi încheiat atât prin întocmirea unui singur înscris, semnat de părți, cât și printr-un schimb de scrisori, telegrame, telefonograme, altele asemenea, semnate de partea care le-a expedit. Deci, părțile pot prevedea ca să fie încheiat în formă scrisă orice act juridic, chiar și cel care este valabil la încheierea acestuia în forma verbală.

Astfel, în circumstanțele invocate este de învederat suplimentar că, obligația legală de a încheia în formă scrisă actele juridice respective, constă în faptul că părțile pot utiliza înscrisul, în

calitate de probă în cazul apariției neînțelegerilor și divergențelor cu privire la conținutul exact al clauzelor acestuia, ceea ce ușurează esențial soluționarea unor asemenea conflicte.

Mai mult ca atât, legislația civilă a instituit regula conform căreia „nerespectarea formei scrise a actului juridic face să decadă părțile din dreptul de a cere, în caz de litigiu, proba cu martori pentru dovedirea actului juridic” (art. 211 CC al RM). Astfel, în cazul în care actul juridic pentru care este solicitată forma scrisă nu este încheiat într-o asemenea formă, atunci, acest contract este perfect valabil, însă, proba cu martorii, care dețin informații despre momentul și conținutul acestui act pentru a depune declarații în acest sens, nu poate fi utilizată de către părți în instanța de judecată. Astfel, nerespectarea formei scrise a actului juridic atrage nulitatea lui numai în cazul în care acest efect este expres prevăzut de lege sau prin acordul părților.

Concomitent prevederea respectivă acționează în calitate de sancțiune civilă care restrânge considerabil posibilitatea probării încheierii unui asemenea contract de către părți, ori, din moment ce actul este încheiat în formă verbală, doar părțile (care, de obicei, au interese contrare) cunosc adevăratul conținut al contractului, iar, martorii nu pot fi chemați în instanță ca să confirme încheierea acestuia. Va fi foarte dificil de a proba prin anumite metode disponibile conform procedurii civile (înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, concluziile experților) încheierea și conținutul unui asemenea contract.

În lumina celor constatate este de menționat că, legea civilă prevede obligativitatea respectării formei autentice în următoarele cazuri:

- actului de constituire a persoanei juridice (art. 107 CC al RM);
- actului juridic de înstrăinare a părții sociale în cadrul unei societăți cu răspundere limitate (art. 152 CC al RM);
- hotărârea de constituire a instituției private (art. 185 CC al RM);
- procurii eliberate pentru încheierea de acte juridice în formă autentică, pentru primirea salariului sau a altor drepturi la locul de muncă, a pensiilor, indemnizațiilor, burselor, a corespondenței, inclusiv a coletelor și mandatelor bănești, pot fi autentificate de administrația de la locul de muncă sau de studii al persoanei care eliberează procura, de organizația de exploatare a locuințelor de la domiciliul persoanei care eliberează procura sau de administrația instituției medicale în care este internată persoana care eliberează procura, Procura de substituie (art. 252, 253 CC al RM);
- declarației de renunțare la dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile (art. 338 CC al RM);
- declarației creditorului privind stingerea obligației debitorului (art. 644 CC al RM);
- contractului prin care o parte se obligă să transmită integral sau parțial patrimoniul său prezent ori să-l greveze cu uzufruct (art. 673 CC al RM);
- contractului încheiat între viitorii succesori legali asupra cotei-părți legale (art. 675 CC al RM);
- contractului de vânzare-cumpărare a unui bun mobil (art. 754 CC al RM);
- contractului de rentă (art. 849 CC al RM).

Totodată, potrivit prevederilor Codului Civil, sancțiunea nerespectării formei autentice constă în nulitatea actului juridic, atât în cazul în care legea instituie obligativitatea respectării formei date, precum și în cazul în care părțile au stabilit o asemenea cerință față de actul juridic încheiat. Nulitatea actului juridic are drept consecință încetarea acestuia cu efect retroactiv din momentul încheierii. Dacă din conținutul său rezultă că poate înceta numai pentru viitor, actul juridic nu va produce efecte pentru viitor. Astfel că, fiecare parte trebuie să restituie tot ceea ce a

primit în baza actului juridic nul, iar în cazul imposibilității de restituire, este obligată să plătească contravaloarea prestației.

Totuși, drept excepție de la regula dată este cazul în care una dintre părți a executat total sau parțial actul juridic pentru care se cere formă autentică, iar cealaltă parte se eschivează de la autentificarea lui notarială, instanța de judecată are dreptul, la cererea părții care a executat total sau parțial actul juridic, să îl declare valabil, dacă el nu conține elemente care contravin legii. În cazul acesta, nu se cere autentificarea notarială ulterioară a actului juridic. Prevederea respectivă, potrivit comentariului Codului Civil, este instituită în vederea apărării intereselor părții de bună credință a actului juridic în cazul în care cealaltă parte se eschivează de la autentificarea lui notarială.

În concluzie, pentru a obține rezultatul dorit, persoanele trebuie să țină cont de prevederile legislației civile referitoare la forma actului juridic civil, care condiționează nemijlocit apariția consecințelor juridice dorite de către părțile contractante, iar în cazul neconformării prevederilor legale sau acordului stabilit de către părți, poate să nu fie atins scopul care a stat la baza încheierii unui asemenea acord. De aceea, este bine să vă informați de fiecare dată, înainte de încheierea unui contract, cu privire forma solicitată de lege în calitate de condiție *ad validatem* sau *ad probationem* a actului juridic civil respectiv.

Având în vedere cele expuse mai sus, și coraportat normei penale, instanța va reitera și circumstanța potrivit căreia, actul juridic este nul conform codului civil, dacă pînă la adoptarea actului de învinuire sau a unei sentințe de condamnare *în baza art. 190 din Codul penal*, există deja o hotărîre de judecată definitivă pe o cauză civilă prin care s-a constatat nulitatea actului juridic, ori dacă părțile actului juridic adică victima și învinuitul- inculpatul au convenit de comun acord de a declara cu nulitate relativă actul juridic. Pe de altă parte, prin act juridic anulabil înțelegem acel act juridic care poate fi anulat pe viitor de către instanța de judecată sau de către părți.

Astfel, din prevederile de drept menționate, și a sintagmei: „...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile...”, din dispoziția articolului 190 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, cu modificările operate prin legea nr. 179 din 26.07.2018 publicată în Monitorul Oficial din 17.08.2018, rezidă concluzia unei contract lovit de nulitate relativă.

În segmentul vizat, este de menționat că, potrivit art. 218 al. (1-4) C. Civil al Rep. Moldova, (1) Nulitatea relativă a actului juridic poate fi invocată doar de persoana în al cărei interes este stabilită sau de succesorii ei, de reprezentantul legal sau de creditorii chirografari ai părții ocrotite pe calea acțiunii oblice. Instanța de judecată nu poate să o invoce din oficiu. (2) Nulitatea relativă poate fi acoperită prin voința expresă sau tacită a persoanei în al cărei interes este stabilită nulitatea. Voința de a confirma actul juridic lovit de nulitate trebuie să fie certă și evidentă. (3) Pentru confirmarea actului juridic lovit de nulitate relativă, voința nu trebuie să fie exprimată în forma cerută pentru încheierea actului juridic respectiv. (4) Dacă fiecare parte poate invoca nulitatea actului juridic sau dacă mai multe persoane pot cere declararea nulității, confirmarea actului juridic de către o persoană nu le împiedică pe celelalte să invoce nulitatea.

Astfel, pe lângă sancțiunile codului civil, legiuitorul a înțeles să pună în slujba părților de bună credință, care ar suferi de pe urma relei-credințe a contractanților lor și sancțiunea penală,

care are ca scop în aceste ipoteze nu numai apărarea contractantului păgubit, dar și a societății care nu poate rămâne indiferentă în fața unor fapte care indirect o ating și pe ea.

Prin urmare, în planul efectelor, legiuitorul, prin modificările efectuate la art. 190 al.(1) C. pen. al Rep. Moldova, coraportează norma penală în detrimentul Constituției Republicii Moldova, care nu conține vreo normă expresă care ar interzice explicit privarea de libertate pe motivul neexecutării unei obligații contractuale. Cu toate acestea, o astfel de situație este exclusă prin prisma art. 1 Protocolului nr. 4 la Convenția CEDO care prevede expres că nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală.

Totodată, este de învederat circumstanța precum că, consimțământul persoanei este viciată atunci când partea s-a aflat într-o eroare provocată de manoperele frauduloase ale celeilalte părți ori când aceasta din urmă a omis, în mod fraudulos, să îl informeze pe contractant asupra unor împrejurări pe care se cuvenea să i le dezvăluie, din textul art. 190 al.(1) C. pen. al Rep. Moldova prin "...comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile..", or în această parte C. Civil al Rep. Moldova, reglementează acțiunile date prin conținutul textului capitolului III.

Totodată, este de reiterat că, întreprinzând dispoziția cuprinsă al art. 190 al.(1) C. pen. al Rep. Moldova, scopul primar al acesteia urmează a fi perceput prin prisma creării unui cadru legislativ coerent în materie penală, cu evitarea suprapunerilor inutile de norme existente în actualul Cod penal, și în legile speciale, simplificarea reglementărilor de drept substanțial, pentru a facilita aplicarea lor unitară și cu celeritate în activitatea organelor judiciare, satisfacerea exigențelor decurgând din principiile fundamentale ale dreptului penal consacrate de Constituție și de pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care Republica Moldova este parte.

Mai mult ca atât, asigurarea previzibilității, și predictibilității legii penale, precum și creșterea încrederii generale în actul de justiție penală, urmează a avea ca scop valorificarea tradiției legislației penale naționale, cât și reglementările actuale ale unor sisteme juridice de referință în dreptul penal european, prin prisma unei analize atente a evoluției legislației penale, în contextul în care în prezent, reglementările penale cu cea mai largă influență în dreptul european aparțin în continuare spațiului german și italian.

Consecvent, este de menționat că, apreciind per asamblu prevederile art. 190 al.(1) C. pen. al Rep. Moldova, în observația soluției adoptate de actual Codul penal, trebuie observată opțiunea legiuitorului român, reglementată în noul Cod penal la articolul 244, de unde putem observa că incriminarea reținută a primit o redactare mai generală și, în același timp, mai cuprinzătoare, prin aceea că legiuitorul a ținut să circumscrie această sferă a infracțiunii de înșelăciune tuturor acelor fapte care presupun inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos patrimonial injust, cu imediata consecință a păgubirii acestei persoane.

Totodată, în art. 245, legiuitorul român în continuitate, a acordat un compartiment aparte pentru, înșelăciunea privind asigurările ce constă în distrugerea, degradarea, aducerea în stare de neîntrebuințare, ascunderea sau înstrăinarea unui bun asigurat împotriva distrugerii, degradării, uzurii, pierderii sau furtului, în scopul de a obține, pentru sine sau pentru altul, suma asigurată; alin. 2 incriminează fapta persoanei care, în scopul prevăzut în alineatul precedent, simulează, își cauzează sau agravează leziuni sau vătămări corporale produse de un risc asigurat, avînd la bază

condițiile dezvoltării susținute a pieței asigurărilor, a creșterii numărului și ponderii asigurărilor obligatorii, iar astfel a crescut și tentația unor persoane de a fraudă asigurătorii în scopul obținerii unor foloase patrimoniale injuste, încriminări similare regăsindu-se și în art.642 C. pen. italian (înșelăciunea în asigurări contra accidentelor, care constă în fapta celui care, pentru a obține pentru sine sau altul suma convenită ca urmare a unei asigurări contra accidentelor, distruge, risipește, degradează sau ascunde lucruri din proprietatea sa, ori își provoacă o leziune personală sau agravează leziunea personală produsă de accident), art. 219 C. pen. portughez, § 272 C. pen. norvegian etc.

Totuși, Codul Penal al Federației Ruse, cât și cel German nu împărtășește soluția actuală a legiuitorului român de a cuprinde într-un singur titlu toate infracțiunile contra patrimoniului, ci alege soluția de a grupa incriminările privind faptele contra patrimoniului pe mai multe secțiuni.

Datorită importanței acordate și a consecințelor grave provocate, pentru infracțiunea de înșelăciune legiuitorul german a consacrat o secțiune distinctă, intitulată „înșelăciunea și abuzul de încredere” din care fac parte următoarele fapte: înșelăciunea (art. 263), înșelăciunea prin intermediul computerului (art. 264), înșelăciunea privind subvențiile (art. 264); înșelăciunea privind investițiile de capital (art. 264 a), infracțiunile privind asigurările (art. 265), obținerea prin înșelăciune a unui serviciu (art. 265 a), înșelăciunea privind creditele (art. 265 b), abuzul de încredere (art. 266), reținerea fără drept și însușirea salariilor (art. 266 a) și folosirea abuzivă a carnetelor de cecuri și cărților de credit (art. 266 b). Potrivit art. 263 din legea penală germană, comite infracțiunea de înșelăciune acela care, în scopul obținerii pentru sine sau altul a unui folos patrimonial ilicit, prejudiciază patrimoniul altuia inducându-l sau menținându-l în eroare prin crearea unor reprezentări false sau prin denaturarea și nesocotirea faptelor reale, iar pedeapsa este închisoarea până la 5 ani sau amendă.

Este de remarcat că, în privința faptelor de escrocherie, o multiplicare a variantelor de incriminare nu va conduce la o reducere a fenomenului în acest domeniu, dar va realiza o mai riguroasă individualizare legală a pedepselor în raport cu pericolul social diferit al faptelor și implicit, o mai bună corelare a normelor de incriminare cu realitatea vieții sociale într-un stat democratic și în care funcționează economia de piață.

Normele legii penale și mecanismul procedural al punerii lor în mișcare ar trebui configurate juridic cu o astfel de claritate și eliberate de orice fel de literaturizare sau elemente ambigue ori incerte, încât mesajul lor să fie în aceeași măsură, ferm și exact, perceput astfel de destinatarii legii chiar înainte de săvârșirea infracțiunii. Actualizarea unei norme trebuie să asigure, în esență, o reacție socială mai eficace la fenomenul criminalității, fără a lăsa virtualului infractor nici o speranță în ce privește evitarea răspunderii penale și valorificarea rezultatelor obținute prin săvârșirea infracțiunii.

Având în vedere cele expuse mai sus, având în vedere aprecierii redacției actuale a dispoziției art. 190 al. 1) din Codul penal, datorită sintagmei „...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile...”, se crează confuzii și nu este suficient de clar, cum ar urma să procedeze inclusiv instanța împuternicită să judece o cauză penală de învinuire în baza art. 190 Cod penal, pentru constatarea vinovăției persoanei învinuite de comiterea infracțiunii de escrocherie prin inducerea în eroare a victimei în privința naturii actului juridic.

Instanța menționează că, deși principiul legalității este o regulă fundamentală a întregului sistem de drept, el este, totodată, principiu fundamental al dreptului penal, și diferit de norma civilă, deoarece legalitatea în materia dreptului penal are un caracter particular, are anumite elemente distinctive. Aspectele particulare ale legalității, în domeniul dreptului penal, sunt oferite de două elemente: legalitatea prevederii faptei ce constituie ilicit penal și legalitatea sancțiunilor.

Făcînd trimitere la cele expuse supra, instanța va aprecia că în cazul infracțiunii de escrocherie în redacția actuală a art. 190 al. 1) Cod penal, datorită sintagmelor contestate prin prezenta sesizare, această faptă cu caracter penal este dependentă de constatările pe care le va face instanța în partea laturii civile, iar acest lucru vine în contradicție cu art. 6 CEDO, deoarece „acuzăția în materie penală” în acest caz nu este distinctă de noțiunea „drepturilor și obligațiilor cu caracter civil”.

Instanța de judecată la constatarea infracțiunilor de escrocherie pe semnele de inducere în eroare a victimei în privința naturii actului juridic nul sau anulabil, are mai întîi atribuțiile unei instanțe civile ca să constate dacă actul juridic poate fi declarat ca fiind nul sau anulabil și după aceasta imediat să se expună în privința laturii penale dacă a avut loc sau nu o infracțiune de escrocherie. Reieșind din cele expuse se pare că instanța va avea mai degrabă primordial un rol de instanță civilă, iar persoana nu poate cunoaște în prealabil care va fi decizia instanței în partea civilă ca să se poată apăra în termen suficient în partea laturii penale.

Deasemenea instanța va menționa că, sintagma „...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile...”, conținută în dispoziția articolului 190 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova, crează o situație confuză în delimitarea acțiunilor persoanei care inițial constituiau raporturi juridice cu caracter civil, în cazul din speță de încheiere a unui contract de leasing financiar, dar care prin neonorarea ulterioară a obligațiilor civile, aceste raporturi juridice au fost recalificate de organele de urmărire penală din relații juridice cu caracter civil în componență de infracțiune de escrocherie prevăzute la art. 190 Cod penal.

Codul penal nu prevede care este înțelesul noțiunii de „natura actului juridic”, iar aceasta crează premisele aplicării legii penale prin analogie deoarece, nu este clar care este momentul cînd raporturile juridice cu caracter civil trec în cîmpul de acțiune a legii penale. Această neclaritate crează loc de arbitrarie de către cei care aplică legea, fapt care nu poate fi admis deoarece urmează a fi strict reglementate și delimitate de raporturile cu caracter civil.

Legalitatea infracțiunii înseamnă descrierea clară și precisă a faptelor ce constituie infracțiuni (*nulum crimen sine lege certa*). Determinarea faptelor ce sunt infracțiuni trebuie realizată prin folosirea unui limbaj uzual și accesibil, astfel încât să se evite riscul extinderii legii prin analogie și greșita înțelegere a normelor de incriminare.

Iar, în cazul din speță sintagma „...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile...”, conținute în dispoziția articolului 190 alineatul 1) din Codul penal lasă loc de interpretare extensivă defavorabilă a legii penale, iar acest fapt vine în contradicție cu principiul legalității prevăzut la art. 3 al. 2) din Codul penal, care prevede că interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sînt interzise.

Simplul fapt al neexecutării unei obligații contractuale nu constituie infracțiune și nici contravenție administrativă, astfel urmează a fi exclusă aplicarea privațiunii de libertate în calitate de pedeapsă pentru astfel de fapte.

Prin urmare sancțiunile de drept civil în materie sunt suficiente pentru a asigura executarea în natură, sau executarea prin echivalent a obligațiilor asumate de părți, potrivit dreptului civil și principiilor teoriei generale a obligațiilor.

Astfel, datorită neclarității legii penale de la art. 190 al. 1) Cod penal, în situații similare în cazul în care creditorul nu-și execută o obligație civilă este acționat în instanța de judecată în ordine civilă, iar în alte cazuri identice este investigat penal prin prisma infracțiunii de escrocherie.

Normele juridice cu caracter penal trebuie să respecte anumite exigențe de previzibilitate și claritate, iar neindicarea cazurilor concrete cu delimitare când aceasta poate să fie aplicată determină o stare de incertitudine juridică.

Într-un stat de drept persoana nu trebuie să fie nesigur atunci când încheie un act juridic, ca nu cumva să fie ulterior declarant nul și la latitudinea subiectivă a factorilor de decizie să existe riscul atragerii la răspundere penală. În cauze precum *Sunday Times contra Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord*, 1979, *Rekvenyi contra Ungariei*, 1999, *Rotaru împotriva României*, 2000, *Damman împotriva Elveției*, 2005, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat ca „nu poate fi considerată «lege» decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să își regleze conduita. Individul trebuie să fie în măsură să prevadă consecințele ce pot decurge dintr-un act determinat”, „o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane să își corecteze conduita”; „în special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anumite garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice“. Sub acest aspect, principiul securității juridice se corelează cu un alt principiu și anume principiul încrederii legitime. Nu ar trebui ca o persoană să studieze toate legile cu caracter civil pentru a stabili dacă fapta sa constituie o infracțiune sau nu.

În conformitate cu art. 1 alin. (3) din Constituție, Republica Moldova este un stat de drept. O condiție esențială a existenței unui stat de drept este proclamarea și aplicarea cu strictețe a principiului legalității - principiul general de drept al supremației și respectării necondiționate a dreptului, garantat de art. 1 din Convenția CEDO în coroborare cu preambulul Constituției.

Principiul constituțional al preeminenței dreptului și al legalității constituie valori fundamentale ale statului de drept.

Cerințele de calitate a legii necesită a fi îndeplinite în ceea ce privește atât definiția unei infracțiuni, cât și pedeapsa prevăzută pentru acea infracțiune. Or, calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale.

Excepția de neconstituționalitate menționată se impune urmare a modului în care este formulată dispoziția contestată și care poate fi aplicată în mod arbitrar.

În contextul celor menționate, sintagma „...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile...”, conținute în dispoziția articolului 190 alineatul 1) din Codul penal a cărei excepție de neconstituționalitate se solicită a fi ridicată, în viziunea prezentei instanțe vine în contradicție cu prevederile art. 1 al. 3) din Constituție care specifică că ”Republica Moldova este un stat de drept. Principiul statului de drept implică în

sine obligația pozitivă a statului de a include în lege un sistem de garantare a drepturilor și libertăților omului.”

Legislația națională trebuie să indice cu o claritate rezonabilă scopul și modalitatea de exercitare a discreției relevante acordate autorităților statului, pentru a asigura persoanelor nivelul minim de protecție la care cetățenii au dreptul în virtutea principiului preeminenței dreptului într-o societate democratică (*a se vedea Domenichini vs. Italy, Reports 1996-V, p. 1800, §33*)”.

Astfel, sintagma: „...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile...”, conținută în dispoziția articolului 190 alineatul 1) din Codul penal nu pot fi clar definite, *astfel vin în contradicție cu articolele 1 alin. (3) (statul de drept) și 22 din Constituție [principiul legalității incriminării și pedepsei penale], precum și articolul 23 din Constituție [calitatea legii penale], la fel vin în contradicție cu prevederile art. 1 Protocolului nr. 4 la Convenția CEDO care prevede expres că nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală, precum și cu prevederile art. 6 paragraf 1 Convenția CEDO, care prevede că noțiunea de „acuzatie în materie penală” este distinctă de noțiunea „drepturi și obligații cu caracter civil”.*

De altfel, dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, consacrat în art. 23 din Legea fundamentală, trebuie să permită persoanei interesate să prevadă în mod rezonabil conduita pe care trebuie să o adopte, claritatea și previzibilitatea fiind elemente ale constituționalității unei norme. De asemenea, legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă să prevadă elementele ce disting particularitățile lor.

Concomitent, previzibilitatea actului normativ este în strânsă legătură cu garanțiile unui proces echitabil, care sunt concepute pentru a evita plasarea unei persoane, pentru o perioadă îndelungată, într-o stare de incertitudine referitoare la rezultatul examinării cauzei (*a se vedea cauza CEDO Nakhmanovich c. Rusiei, hotărârea 2 martie 2006, § 89, cauza Hajibeyli c. Azerbaidjanului, hotărârea 10 iulie 2008, § 51*).

Instanța va reține că, persoana trebuie să poată determina fără echivoc comportamentul care poate avea un caracter penal.

De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea de Justiție a UE a statuat că „principiul potrivit căruia o dispoziție de drept penal nu poate fi interpretată extensiv în defavoarea acuzatului, corolar al principiului legalității incriminării și al pedepsei și, în general, al principiului securității juridice, împiedică declanșarea procedurilor penale în privința comportamentelor ce nu sunt clar definite ca infracțiuni prin lege” (*Procedurile penale împotriva lui X, cauzele reunite C-74/95 și C-129/95, 12 decembrie 1996, §25*).

Din perspectiva argumentelor menționate, Instanța menționează că, normă conținută în textul art. 190 al.(1) C. penal al Rep. Moldova, și anume a sintagmei „...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile...”, nu transgresează articolele 22 și 23 din Constituție.

În același timp, pentru a asigura încadrarea juridică corectă, excluzând arbitrarul, Instanța subliniază că din dispozițiile complinitoare ale legilor nepenale trebuie să se identifice cu claritate și precizie care activități de „...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în

cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile....”, sunt interzise și pot genera răspunderea penală în temeiul art.190 din Codul penal.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

15. 1. Primirea spre examinare a prezentei sesizări și includerea ei pe ordinea de zi a Curții Constituționale;

2 Exercițarea controlului constituționalității prevederilor legale al conținutului sintagmei:”...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile...”, din dispoziția articolului 190 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, cu modificările operate prin legea nr. 179 din 26.07.2018 publicată în Monitorul Oficial din 17.08.2018.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

16. Prevederile relevante din Hotărîrea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

În baza Hotărîrii menționate Curtea Constituțională a hotărît în sensul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova coraborat cu art. 20,115,116 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărîrilor Parlamentului, decretelor Președintelui R. Moldova, hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- Excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți, sau de reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- Sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor pe rolul cărora se află cauza;

- Judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția a normelor contestate, limitîndu-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții:

1) Obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova;

2) Excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

3) Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

4) Nu există o hotărîre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate.

- Pînă la adoptarea de către Parlament a reglementărilor în executarea hotărîrii, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor pe rolul cărora se află cauza în temeiul aplicării directe a art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

Prevederile relevante din Constituția Republicii Moldova

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

(2) Forma de guvernămînt a statului este republica.

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 16

Egalitatea

Alin. (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 21

Prezumpția nevinovăției

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate

garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 22

Neretroactivitatea legii

Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26 Dreptul la apărare

Alin. (1) Dreptul la apărare este garantat.

Articolul 114 Înfăptuirea justiției

Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.

Prevederile art. 1 Protocolului nr. 4 la Convenția CEDO.

Prevederile art. 6 paragraf 1 Convenția CEDO.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

17.

- a) .....
- b) .....
- c) .....

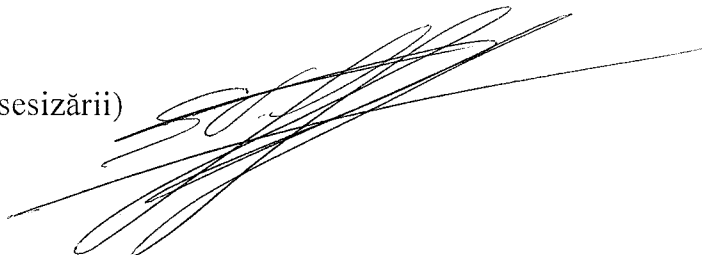
VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

18. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul .....mun. Chișinău.....

Data .....15 octombrie 2018.....

(Semnătura autorului sesizării)

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping, fluid strokes that form a complex, cursive shape. The signature is positioned to the right of the text "(Semnătura autorului sesizării)".

ÎNCHEIERE

15 octombrie 2018
Judecătoria Chișinău (sediul Centru)
Instanța compusă din:
Președintele ședinței
Judecătorul
Grefier
Cu participarea:
Procurorului
Apărătorului

mun. Chișinău

Victor Sandu
Lazu Tatiana

Dumitru Plămădeală
Gore Tatiana

examinînd în ședința de judecată publică cauza penală în privința lui Feraru Serghei Nicolae, născut la 09.04.1978, originar din r-nul Ialoveni, s.Nimoreni, domiciliat în mun.Chișinău, str. Mircea cel Bătrân 34, ap. 1 A, cetățean al Republicii Moldova, IDNP: 2002044000310, studii medii incomplete, căsătorit, nesupus militar, neangajat în câmpul muncii, anterior condamnat, care se învinuiește de comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) CP al Republicii Moldova, instanța de judecată, constată:

Partea descriptivă:

La data de 09.10.2018, la Judecătoria Chișinău (sediul Centru) a parvenit cauza penală de învinuire a lui Feraru Serghei Nicolae, învinuit în săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(5) Cod penal.

La data de 12.10.2018, prezenta cauză a fost repartizată în mod aleatoriu prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, Judecătorului Judecătoriei Chișinău (sediul Centru), Victor Sandu ceea ce se confirmă prin fișa de repartizare anexată la materialele dosarului.

Astfel, în decursul examinării cauzei nominalizate, în ședința judiciară instanța din oficiu a pus în discuție posibilitatea sesizării Curții Constituționale în vederea exercitării controlului constituționalității al prevederilor art. 190 alin.(1) Cod Penal al Republicii Moldova, intrate în vigoare la data de 17.08.2018, și anume a sintagmei: "...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile....", sub aspectul corespunderii cu prevederile art.7, art. 4, art. 8, art. 16, art. 20, art. 21, art. 22, art. 23, art. 26, art. 54 din Constituția Republicii Moldova, Prevederile art. 1 Protocolului nr. 4 la Convenția CEDO și Prevederile art. 6 paragraf 1 Convenția CEDO.

Argumentele participanților la proces:

În ședința de judecată, procurorul, în Procuratura mun.Chișinău, oficiul Centru – Dumitru Plămădeală, nu a obiectat asupra posibilității sesizării Curții Constituționale, considerînd oportunitatea acestei acțiuni în coraport cu cauza examinată de către instanță. A explicat că, este evident că pentru a fi aplicat în înțelesul său, un act normativ trebuie să fie precis, previzibil și în deplină concordanță cu întreg sistem legislativ și totodată să asigure securitatea juridică a destinatarilor săi.

În ședință de judecată avocatul Tatiana Gore, în numele inculpatului Feraru Serghei Nicolae, a optat pentru admiterea sesizării Curții Constituționale privind verificarea constituționalității sintagmei nominalizate, pentru examinarea justă, corectă și obiectivă a cauzei, cît și oportunitatea acțiunii date în practica judiciară națională.

În ședință de judecată inculpatul Feraru Serghei Nicolae, nu a obiectat asupra sesizării Curții Constituționale.

Aprecierea instanței de judecată:

Audiind opiniile participanților la proces, studiind materialele dosarului, instanța de judecată consideră a sesiza din oficiu Curtea Constituțională pentru a supune controlului constituționalității al sintagmei: "...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile....", din dispoziția articolului 190 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, cu modificările operate prin legea nr. 179 din 26.07.2018 publicată în Monitorul Oficial din 17.08.2018, din următoarele considerente:

În conformitate cu dispoziția art.7 alin.(3) Cod de procedură penală, "Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională."

Potrivit art. 135 alin.(1) lit.a), g) din Constituția RM, „Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție

Totodată aceleași prevederi se regăsesc și în art.4 alin.(1) lit.a), g) al Legii cu privire la Curtea Constituțională nr.317 din data de 13.12.1994 și în art. 4 alin.(1) lit. a) și g) din Codul Jurisdicției constituționale.

La fel, instanța de judecată notează că în temeiul Hotărârii Curții Constituționale din 09.02.2016, s-a statuat că în sensul articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) coroborat cu articolele 20,115,116 și 134 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu:

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

Mai mult decât atât, prin aceeași hotărâre, Curtea Constituțională, a relevat că, judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

După această proiectare a cadrului normativ de referință, în speță, instanța de judecată reține că, sunt întrunite condițiile indicate în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din data de 09 februarie 2016.

În acest context, notăm că în speță instanța de judecată consideră oportună verificarea constituționalității a sintagmei: "...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile....", din dispoziția articolului 190 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, cu modificările operate prin legea nr. 179 din 26.07.2018 publicată în Monitorul Oficial din 17.08.2018, sub aspectul corespunderii cu prevederile art.7, art. 4, art. 8, art. 16, art. 20, art. 21, art. 26, art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Totodată, instanța de judecată consideră inoportună suspendarea examinării cauzei penale de învinuire a lui Feraru Serghei Nicolae în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(5) Cod Penal al Republicii Moldova, dar fiind faptul că inculpatul de află în stare de arest preventiv, or în temeiul art.20 alin.(3) Cod de procedură penală, *Urmărirea penală și judecarea cauzelor penale în care sînt persoane aflate în arest, precum și minori, se fac de urgență și în mod preferențial.*

Sintetizând circumstanțele reliefate, suprapuse la textele de lege enunțate, instanța de judecată ajunge la concluzia de ridica din oficiu excepția de neconstituționalitate, în cadrul judecării cauzei penale de învinuire a lui Feraru Serghei Nicolae în săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(5) Cod penal, a controlului constituționalității sintagmei: "...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile....", din dispoziția articolului 190 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, cu modificările operate prin legea nr. 179 din 26.07.2018 publicată în Monitorul Oficial din 17.08.2018.

În conformitate cu art. 7, 341-342, Cod de Procedură Penală al Republicii Moldova, instanța de judecată,

DISPUNE:

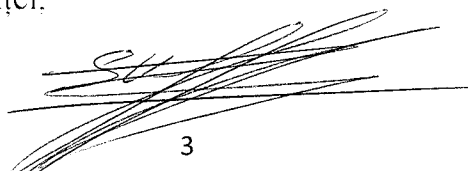
Se ridică din oficiu excepția de neconstituționalitate, pentru verificarea constituționalității sintagmei: "...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile....", din dispoziția articolului 190 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, cu modificările operate prin legea nr. 179 din 26.07.2018 publicată în Monitorul Oficial din 17.08.2018, sub aspectul corespunderii cu prevederile art. 4, art.7, art. 8, art. 16, art. 20, art. 21, art. 22, art. 23, art. 26, art. 54 din Constituția Republicii Moldova, prevederile art. 1 Protocolului nr. 4 la Convenția CEDO și prevederile art. 6 paragraf 1 Convenția CEDO.

Se remite în adresa Curții Constituționale sesizarea instanței de judecată pentru verificarea constituționalității sintagmei: "...în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile....", din dispoziția articolului 190 alineatul 1) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, cu modificările operate prin legea nr. 179 din 26.07.2018, publicată în Monitorul Oficial din 17.08.2018.

Încheierea poate fi contestată odată cu fondul cauzei.

Președintele ședinței,

Judecătorul:

Victor Sandu

